

๙๗.๖.๒/

สภามณฑลเทศาภิบาล
สมเด็จพระพุทธเจ้า (โต)
วัดระฆังโฆสิตาราม ประพันธ์

กรมศึกษาธิการ
พิมพ์แจกในงานกุศลพระราชทาน
ณ วัดปากน้ำ ปากคลองภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี
พ.ศ. ๒๔๗๔

พิมพ์ที่โรงเรียนช่างพิมพ์ วัดสังเวช
บางลำพูบน พระนคร

สํานักงานศึกษาธิการ
สมเด็จพระพุทธมหาราช (โต)
วัดระฆังโฆสิตาราม ประพันธ์

กรมศึกษาธิการ
พิมพ์ในงานกุศลพระราชทาน
ณ วัดปากน้ำ ปากคลองภาษีเจริญ จังหวัดธนบุรี
พ.ศ. ๒๔๗๔

พิมพ์ที่โรงเรียนช่างพิมพ์ วัดสังเวช
บางลำพูบน พระนคร

คำชี้แจง

หนังสือสภานิติบัญญัติ

สภานิติบัญญัติ

สมุหบดีแห่งชาติ บอกไว้ว่าเป็นนิพนธ์ของสมเด็จพระพุทธ-
จารย์ (โต) วัดระฆังโฆสิตาราม ซึ่งเป็นสมเด็จพะ
ราชาคณะทรงเกียรติคุณแพร่หลายในหมู่ประชาชนทั่วไป
ท่านได้ถึงมรณภาพเสียในต้นรัชกาลที่ ๕ นี้เอง

หนังสือนี้แต่งเป็นกลอนสุภาพ สอนไม่ให้คบคน
พาลและยกตัวอย่างวิบัติกิจของคนพาลเกรต่าง ๆ นานา
ตามที่ปรากฏในยุคนั้น แต่ถ้อยคำสำนวนนั้น สันเกตว่า
ใช้ถ้อยคำสามัญอย่างที่พูดกันทั่วไป แต่ในทางข้อ
บังคับบทกลอนนั้น ดูเหมือนจะไม่เอาใจใส่เท่าไรนัก
บางแห่งก็ขาดคำบางแห่งก็ขาดสัมผัสเป็นต้น ตลอดจน
จนทำให้เจ้าหน้าที่บางท่านสงสัยว่าจะไม่ใช่สำนวนโวหาร
ของท่าน ทั้งนี้คงเพราะความมุ่งหมายในการพิมพ์
หนังสือไว้ถวายดังนี้

๗

สมเด็จพระปทุมมาจารย์ (โต) วัดระฆังนี้ ท่านมี
เกียรติคุณปรากฏแก่ประชาชนมากมาย แม่พระพิมพ์
ที่ท่านสร้างไว้ซึ่งเรียกกันว่า “พระสมเด็จปทุมมาจารย์”
ราษฎรยังเอามานับถือเป็นเครื่องรางกันโรคภัยไข้เจ็บ
ต่างๆ ใต้อย่นทกวนนี้ และปรากฏว่า ท่านไม่ได้สั่งสม
ทรัพย์สมบัติเลยแม้แต่หนึ่ง แต่มีขันยวดถลกท่านได้
สร้างไว้เป็นอนุสาวรีย์ของท่าน ที่ยังปรากฏอยู่บัดนี้
หลายแห่ง เช่นตัวอย่างพระพุทธรูปใหญ่ทั่วทิศโดยเมือง
อ่างทองและพระยืนทั่วทิศบางขุนพรหม (อินทรวินัย) ที่
สร้างค้างไว้เป็นต้น

ส่วนเกียรติคุณของท่านนั้น ราษฎรเล่าลือกัน
ต่างๆ นานา หวังว่าผู้ใดจะทราบอย่างแจ่มแจ้ง
ถ้าจะรวมกล่าวย่อๆ ก็คือ ท่านไม่เอาใจใส่ในโลกธรรม
เลย ชอบเที่ยวคบหาชนชั้นกตัญญูเขากันได้ คือท่านไม่เอา
ใจใส่ในการดิ้นรนของใครๆ เลย ทั้งตัวอย่างที่เล่าลือกัน
ว่า ท่านไปเทศน์ที่บ้านท่านผู้มั่งคั่งบรรพชาศกคณิกหนึ่ง เมื่อ

ก

ขึ้นธรรมาสน์ให้คลแล้วกล่าว “นโม” สามหน และ
เทศน์ว่า “พายเถิกหนา พ่อพาย แม่พาย ตลากระ
ววย สายบัวจะเน่า” แล้วท่านก็ยกยอ เล่ากันว่าผู้มี
ท้าวว่าท่านว่า ทำไมเทศน์สน ๆ เช่นนี้ ท่านตอบว่า
“ท่านก็พอแล้ว ขอให้ประพฤติให้ไ้ควรบริวารน้เถิก
พ่อเอ๋ย”

เพราะฉะนั้น หนังสือนี้ อาจจะเป็นจดหมายที่ท่าน
บันทึกไว้ เพื่อส่งสอนศิษย์ของท่านก็ได้ กล่าวคือคน
อะไรไ้ก็เขียนลงไปจะได้สัมผัสกันบ้างไม่ไ้บ้าง แล้วแต่
สะดวกของท่านมุ่งแต่จะสอนศิษย์เท่านั้น ไม่ต้องการ
จะใคร่ชมทางกวเลย

การพิมพ์หนังสือแจกเป็นพระลัก แก่ท่านทั้งหลาย
ในการรศศลทอดกฐินพระราชทานนี้ มีความมุ่งหมาย
เพื่อส่งเสริมเกียรติคุณของท่านเจ้าของหนังสือนี้ เป็น
ข้อใหญ่ แต่หากเกรงไ้ว่า เมื่อท่านเขาไปอ่านเห็น
ข้อบังคับบทกลอนคลาคล่อนมากมายเช่นนี้ อาจจะทำ

๗

ให้เข้าใจเป็นทางประจักษ์ลงแก่ความคิดของท่านก็ได้
จึงจำเป็นต้องอธิบายไว้อย่างยาวในต้น และคำอธิบาย
ก็ต้องการเพียงแต่ความมุ่งหมายในการพิมพ์หนังสือ
เท่านั้น ส่วนข้อเท็จจริงว่าหนังสือ สมเด็จพระปรมารชย์
(โต) ท่านแต่งจริงตามที่เขาบอกไว้หรือไม่นี้ ต้อง
แล้วแต่ท่านผู้อ่านจะพิจารณาเอาเองอีกชั้นหนึ่ง และหวัง
ว่าหนังสือจะส่งเสริมความรู้ ความพอใจแก่ผู้อ่านบ้าง
ตามควร

ในโอกาสนี้ กรมศึกษาธิการ ขอขอบใจท่าน
ทั้งหลาย บรรดาที่มศรทราพร้อมใจกันมาอนุโมทนาคุณ
ณต้น โดยทั่วหน้ากัน.

วันที่ ๑๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๙

กรมศึกษาธิการ

สุภาสิตสอนศิษย์
สมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต) วัดระฆัง ประพันธ์

๑ จะกล่าวกลอนสอนลูกทกหมู่ศิษย์
จงฟังคำจำไว้ให้เป็นนิจ
ขอเล่าให้คิดข้อความไปตามกลอน
อันสัญญาตนกเลงมิใช่ชั่ว
แต่ลวนตว่ลนพลอกทั้งหลอกหลอน
ทนสยดไปไม่แน่นอน
ทำยอกยอันแยบคายเป็นหลายกล
ทำปราชญ์รณหนักหนา
กล่าววาจาข่อยต่อประจบ
เรียกพ่อพ่อล่อให้หลงลม
แต่พวชมม่นกชาจนสนตว
ที่ใครรวกก็เข้าช่วยเขาใจใส่

ทำอาลัยตามสิ่งแลวยมหัว

วาพอนมกเป็นพนทว

อนกาถวเลวทระภพอ

อย่าไปเล่นข้อนอนเลขนะเจ้า

เล่นข้อนเราเถิดก็ไม่มีลือ

วันพຸ່ງนี้เชิญมาอย่ารอร

จะคอยพอกว่าจะสิ้นเวลากาล

ไม่เห็นไปก็จะให้คนมาชวนชัก

พอเห็นพักตร์ก็เข้าเชิญด้วยคำหวาน

พอไปไหนจึงไม่มาเยือนช้านาน

สักกระตานเถิดนะพอดอย่ารอเลย

ทำเข้าทนหนนไว้แต่พอเพลิน

ถ้าเห็นเกินแล้วก็บอกออกตัวเฉย

ชาติคนเกลวกลวก็เหลืออย่าเชื่อเลย

เป็นคนเคยพดจามารยายอ

ลางคนชอถอว่าเป็นพวกเพื่อน

มนกลบเขื่อนเอาไปบาทเสียออกต่อ
 ทำหน้าจันทองจาวระยาพอ
 เพราะเชอพอหรือมไซอ้ายเจก้อ
 ข้างวางโงลงโยงคลอพอเข้าย่อน
 เอาบผอนส่วให้ช่วยถือ
 แล้วแทงก่อนผอนสังจนเต็มมือ
 ทำหาวว่าจะแทงก็ตามใจ
 เอาบเรทเจ้าถอนนแทงเกิด
 ถ้าวเกิดแล้วก็ตามอชฌาสัย
 ถึงเสียเล่าก็ไม่เอาให้เจ้าไซ้
 อย่าตกใจเลยนะเจ้าจงแทงลง
 ที่เสียเล่าก็ไม่เอาเหมือนปากว่า
 ที่เคยมาเล่าก็ให้ใจหลง
 เห็นพอควรแล้วกชวนให้นั่งลง
 แล้วส่งให้เข้าทำงานกินการ ฯ

๔

๑ ออกจากหนึ่งพรรษาเป็นครุไว

มนเทียวไปท่งบ่อนค้าบลยาน

เห็นผู้คัมภรพยทากราบกราน

เอาคาวหวานเข้าไปล่อแต่พอง

ขอต่งบ่อนลงไต่คิงไกรนก

แล้วตรองตรกทระให้เจ้าบ้านหลัง

ทำพจพาพาทให้วงยง

เชิญให้ลงไปบ่อนแล้วผ่อนปรน

ทำอวยแยะคายเป็นหลายท่า

เหมือนทว่ามาแล้วแต่ข้างตน

ให้เจ้าบ้านเสียทรัพย์จนอบจน

กลับเป็นคนปล้นปลอกทำชอกซอน ฯ

๑ ลางทกลองทนให้กินเหล้า

แต่พอเมาจับตาพาเข้าบ่อน

ว่าเล่นเสียให้สนกอย่าทักขรอน

เขังก้าก่อนเกดคนชำระช่วยเง

๕

เจ้าคนเฒ่าเจ้ากาทำตาเพื่อน
กระจ่ายเบยเลอนเขอนไปทุกแห่ง
เจ้าคนทรวงว่าท่านท่ง
ข้าจะแรงเองนะเจ้าจะตักใจ
พอแรงออกบอกว่าเขยนตาย
อย่าอุ่นวายเลยนะเพื่อนจงกำใหม่
ท่านนายบ่อนไปรทก่อนจงรองไป
ไม่เป็นไรเจ้าคนนมอนกัน
เจ้าหวัเบยช่อมคางเงินเกินตัว
เจ้าตามวกเขารบเอาหมกสัน
ช่วยกันส่วคบวชเสยควยลมสัน
จนหมกสันข้าวของทองจ่านำ
ลางทีเล่าเล่นตวยสังกรานต์สั่ง
แล้วต่งวงเลนเลยไปยงคำ
เพลลเลนเบยเสยทอพยบระยำ
เพราะไม่จำคำครูผู้สอนมา

หนึ่งแปะไปแปดเก้าในเล่าหนอ
 ช่างขอลอกลงนหนกหนา
 มนเขากนเสียทงวงอย่าสงกา
 แต่สองตานจะคทไหนดน
 ทำพคกนเหมือนยงควนว่าคนชอ
 แต่ไม่มือทวงทคชยน
 ทงทำไฟลไวกเมตเป็นสำคัญ
 ฐไม่ทมนทำเสียกาเดียว ๆ

๒ ยงพวกฝนกินยาทำหน้าชอ
 ไม่องอเหมือนกบคนไม่รีเทยว
 ทำเดินเลาะเกาะไปแต่ผู้เดียว
 เห็นทีเปลี่ยวแลวกนงชาเลองแล
 ถ้าเห็นเด็กเดินมาทำปวศรีย
 เห็นผู้ใหญ่นั่งไม่แยแ่
 ทำพคจางบงขยบแล
 มานแนชาจะบอกทชองท

เอายาฉนส่งให้เห่นพอหอมหอม
 แล้วกล่าวกล่อมว่าจะลองก่มาน
 ไม้รู้รสคอกหรือน้องเป็นของดี
 ลองสักทีเถิดนะพอมเป็นไรว
 มนตงเพยรวเอนลอบมาหาบอย
 เอาของเล่นเล็กน้อยมาอ้อยให้
 ล้อให้เซื่องแล้วชักให้ตกใจ
 เทยวคบไว้พอไต่กันเมื่อสนอก
 เจ้าเค็กรักสกล่งไม่วายวัน
 ทงผาผอนจอกชนมนไม้ลก
 ทงพอแม่พนองเงนทองหมก
 ควยมนอกเจ้าไม้ไต่อายใจน
 มนรักเพอนยงกว่าพออายคอยา
 ถึงครบาก็ไม่วั้นทำเซญคน
 เห่นพอไต่แล้วไพลเอาบยกล
 ถาพทชนเขาไปสับทเรอนเซ

ลางที่ซ่อนอาศัยในภูเก่า
 ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เซานงซมนอนเซาอายเจ้าเลห

ทำพคจางบงบไม่ซาเฮ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แต่พอเป็นแล้วก็เรือกเที่ยวราย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทำไปมาหาสู่คนน

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 พอไคทแลวกลกเอาจ่ายง่าย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เทยวทของมอเงไวแล้วเวียนชาย

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 คิคอบายหมายมุ่งชะเม้นเอา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 แต่พอค้ำเข้าไคน้ำโงมา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทงหตากส่วงอย่างนกเคา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 เทยวเรลกผาผอนคณอนเซา

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทงบนเซาเรอนแพพอกเกกตอง

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทงกระตานผาผาชาวเรือ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ทงหือผาหือเสือไม่เหลวหลอ

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 ครวนว่าหมคอกเงยนเหยนไคค

๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕ ๕
 นาตาลือเสยคทองเอามอกม

ให้ลงท้องเป็นปึกปิดไม่หาย
 เอาขามนละลายพอนชุ่ม
 แค่อุดตายเสียเช่นนกมีชม
 แต่หนุ่มหนุ่มมิได้ควรระวังการ ฯ

๑๖ ยังพวกเหล่ากัญชาทำหน้าเซอะ
 ขปนเลอะอกแห้งมกอยากหวาน
 ทำตาปรือลอกกันประสาพาล
 ไม่ทำการเที่ยวกินกัญชาเขื่อน
 เสวไฟกุ่มเข้าห่อชักคอโคง
 พอตกเพลาะแล้วกส่งให้พวกเพื่อน
 ทำหน้าเงยเหมือนจะเสยเอาดวงเดือน
 ใครทำเหมือนแล้วกชมกันว่าดี
 ข้างอกคนควนไฉนใครปล่อย
 เรยกทองยอยตงนำไปตามท
 เรยกสิงกรล่อแวงนกกม
 ทำท้วงที่ล่ายหน้าท่ามกร

ควนัญชาเข้าคอหัวเราะแหยง
 ทงเรียวแรงเลากหมคมอตนอน
 ทำตาเลกชมเซาเหมือนหวานอน

แลเห็นชนกว่าคนชนหนีไป

แลเห็นเชือกกว้างไม่รู้จัก

ใครร้องทักก็ให้กลัวไม่อยู่ได้

เห็นมือชเลากหนีออกไปไกล

ให้ตกใจเหมือนตงจอเข้าตรงตา ฯ

๑ ยังพวกโจรใจคออวดมุก

เทยวลอยลลกลองวงเอาผา

เห็นทเบลิยวเทยวคอยคนเดินมา

เห็นชอยท่าแล้วกลองวงหนีไป

ลางทเห็นเทกนอยไลบนบก

ทำเคินเคียงเข้าไปชักเอาจนได้

ลางที่ทำพคผลลอเอาไป

คักกำไลคั่นมีแล้วปล่อยมา ฯ

๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ๑ ยิงพวกหนึ่งชดชทาลอหลอก
 มนปฺลนปลอกลวงเอาเป็นหลายทำ
 เห็นพระสงฆ์บิณฑบาตท่านเดินมา
 ทำมารยาเข้ามณเตรใหม่คนคิด
 ว่าคณยายจะถวายซึ่งข้าวสงฆ์
 นิมนตรักเณตรงขึ้นเรือนน
 ธิษฐานได้ไฟลัดไปทันที
 พระสงฆ์ขึ้นเรือนแล้วนั่งลง
 เราเรอนรู้ให้รีบไปตามหา
 ว่าใครมาแต่ไหนมาลวงสงฆ์
 ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ขยายชดชลลวงเอาตรงตรง
 มนจะลงนรกตกเวร ฯ

๑๑ คนหนึ่งเล่าเอาหมากใส่อกมา
 กล่าวมารยาว่าคณตกเวรข
 ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ๑๑ ขอรคนามนตรพนอปรย
 ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐
 ยังสองทักสันจโรไป

ไต่หาวกแล้วเจ้าคุณเอาขุณเฑาะ
เหมือนตังโปรกให้เก็กเอาชาติใหม่

จะขอยืมเอาบาตรเจ้าคุณไป
ไต่ตักนำมาให้ทานามนกร

พระพาขอสั่งบาตรให้ทันที
ขบเคี้ยวโจมนกหน้ไม่เห็นหน

อ้ายเจ้าเล่ห์ลลวงเป็นหลายกล
แต่ลวนคนคอบนินสรา ๆ

๓ อ้ายคนหนึ่งหน้าศาลาน่า

เห็นเขาทำทอตกกล้วยอยู่คว่ำ
คิดไต่การแล้วกลลวงเป็นมารยา

ว่าไต่เขื่อนเขื่อนน่าสงสัย
กระทะทอตกกล้วยตงตงทานทำ

อ้ายเจ้ากรรมมนลกเอาไปไต่
นางแม่ค้าร้องว่าทำอย่างไร

มันบอกไปว่าจะทำให้ท่านค

ส่งพายมาให้เลิกทำเรไร
นางเจ้ากรรมสงสยใจใคร
หียบพายส่งใจใคร
มันคอนหาหายไปทันที ๆ

๑ อ้ายเด็กหนึ่งเที่ยวเดินตามสะพาน
ทำอาการร้องไห้ขยอ
พระไปสงนาคึกปราณ
ว่าอ้ายน้อยที่ไหนร้องไห้มา
มันบอกว่าพ่อขามาขอก
เขาชวนบอกว่าจะมาหา
ฉันไม่รู้เล่ห์กลคนมารยา
ลงเรือมากับเขาไม่เข้าใจ
พระรัตนมัจฉาคึกสงสาร
มานหลานจะคึกช่วยแก้ไข
จะไปหรือจะฝากเขาขึ้นไป
แต่ใจทวยยังไม่มื่อ

เองอยู่กับก่อนเกิดนรหลาน
 จะเดินสารที่ไหนเขาจะขอ
 ดยู่สักสามส่วนพอไต่เรือ
 กินข้าวเกลือกเสียให้อมอย่าตกใจ
 ข้ายล็กเจ้ามารยาทำหน้าเศร้า
 กินข้าวเหมือนจะกลืนลงไม่ได้
 ชัดตนปล่อยว่าเองอย่าเสียใจ
 กินเข้าไปให้อิ่มเกิดหลานชาย
 ครนรุ่งเช้าก็เข้าไปเฝ้าทูล
 อายมารยามนกกาวตเองง่ายง่าย
 ครนกลับมาระยงหาเห็นพาหาย
 ๑ ๒ ๓ ๔ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐

๑ อ้ายคนหนึ่งทวดเห็นสกา
 ถอพานหมากขนมาเข้าตามัน
 ทำอย่างสกากระส่าเข้าปลอมพล
 เข้านอนอยู่กับเขาที่เขา

สีกาส่งเกตุให้ประเคน

แล้วพาเณรกลับคนมาทันท่า

มันทำก็ทำตามเขาลงมา

พอกลับตาแล้วก็กลับเข้าไปใหม่

ว่าท่านใช้ให้เอาพานลงไปด้วย

เจ้าคุณช่วยโปรดถ่ายส่งมาให้

พอได้พานแล้วก็ลงบันไดไป

อ้ายจิ้งไรเช่นนกพิราบ ๖

๑๐ อีกคนหนึ่งเป็นหญิงยังขยัน

ช่างพดจาแปรผันเชิงชดอ

ท่งนาคาเล่าก็เพราะเสนาะพอ

ทำไปรออยู่ที่ร้านย่านสี่

ว่าคิดจะเอาของมาถวายเท่าท่าน

แต่โต๊ะพานไม้ไผ่มาบด

จะไต่กระโทไหนใส่มา

เอนกที่เกิคนะแม่ช่วยแก้ไข

๑๖

นางหนึ่งนงน้อยที่ร้านคิดว่าจริง
ให้คนวิ่งไปเอาโต๊ะมาส่งให้
ถามว่าท่านจะเอาสักกี่ใบ

จึงบอกไปเถิดนะเจ้าของร้าน
อमारยว่าคงแค่หนึ่งพอ
อ้อใช่เต่าเลาหนวี่ไม่มก
ถ้าได้พานอีกสักใบเห็นจะดี
แม้นคนนไปด้วยฉันช่วยกันมา

นางผู้ใหญ่ใช้กลัดไปเอาพาน
มาส่งให้ที่ร้านแล้วจึงว่า

เองไปก็ช่วยช่วยท่านชนเอามา
อमारยมนกเหินจะเหลือมือ
จึงยมเอากะจากเจ้าของร้าน
ใส่โต๊ะพานพาชอ

อิลว่ามาชาจะช่วยถอ
จะช่วยหรือเอาพานนแนไป

ครันมาถึงทำนาคะพานมอญ
 ว่าหยกก่อนคอยเรือประเคียวใจ
 อลวาวางพานส่งเบี่ยงให้
 ว่าเจ้าไปซื้อหมากเขามากิน
 อลวาชื้อหมากมณฑมา
 อมารยามักยกเอาไปสิ้น
 อเจ้ากรรมทำกลเที่ยวหากิน
 มนัสกลั่นขบคิดขบคิดคน ๆ

๑๑ คนหนึ่งขอเรือพนธามราคา
 แล้วว่าข้าจะพาชนไปชน
 เอนกด้วยช่วยแจวไปบ้านชน
 ให้ชนแล้วจึงศรัทธากัน
 ครนถึงทงขอทำเค็นชนไป
 ถามว่าท่านไปไหนเจ้าคุณ
 เอาพนธามกราบเท้าสกลสองพัน
 พ่อคุณช่วยไปเรียนท่านสกล

ที่จริงใจมันก็รู้ว่าไปวัง
 แต่แกล้งกล่าวขี้ขบไปถามที่
 เจ้าลูกชายก็วิ่งไปทันที
 ว่าเมื่อไหร่จะมาหาเจ้าคุณ
 ท่านผู้หญิงร้องว่าทำไม
 เขาเอาพินมาให้สองพินกัน
 อี้เด็กเด็กคนไรอยู่ไต่ถนน
 ขยำเล่นวุ่นลงไปขอกเขาขึ้นมา
 เจ้าคุณลงใต้ก็ก้มไป
 คำนับไหวแล้วหมอบลงทรงหน้า
 ว่าคุณเป็นบ่าวของคุณมา
 ก็ตั้งหน้าทำมาหากินไป
 กว่าสามวันแล้วเจ้าประคุณ
 ฟังไปขยี้คุณพ่อพอหาได้
 ก็ฉีกอ้อยคล้ายจนสยายใจ
 เอาพินรอนมาให้สองพิน

ยิงข้าวของอยู่ทเรือตรงน้าม
 จะเอามากก็ไม่งามในใจฉัน
 ให้ฉันพ้นไปพลางจะข้าววัน
 ทวักฉันจะไปเอาข้าวของมา
 ขอขมไต่ระโศกพานสักห้าใบ
 จะเอาไปใส่ของพองามหน้า
 ท่านผู้หญิงก็ให้คนขนลงมา
 มั่นกลาจากเรือนลงมาเรือ
 ร้องว่าให้เขาขนขึ้นไปก่อน
 พนเรือนกระไรคุ้มใหญ่เหลือ
 ข้าขามไปเอาขอเทีในเรือ
 เห็นจะเหลือไต่พานทเอามา
 ลงเรือนน้อยขามตรงไปคนยหาย
 ตะวันบ่ายแล้วก่นกนหนกหนา
 ทงเจ้าพนกจะเอาชงราคา
 ทงเจ้าคุณก็ออกมาจากในวัง

ท่านผู้หญิงเสียใจทำหน้า
ว่าอายคนที่ไหนอายชง

ช่วงมาหลอกสกลศปดกั้ง

ใครรู้มั่งว่ามันอยู่ท้ายใด

จะเสียเงินสักเท่าไรก็เสียไป

ช่วยเอาตัวมาให้ก็เลิกหวา

ก็จะเขยนิให้ระยาเหลือแต่ตา

เอนกวิชาช่วยตามคตามจน

ทั้งพวกเหล่าข่าวไพร่กวนวาย

มนนำอายนกระไรทกเส้นขน

ทั้งเสียโคะเสียหนามารยาคน

อายเจ้ากลเจ้ากรรมมนทาคี ฯ

๑๒ อายคนหนงท่าทมศรทธา

หงตนทารองตามไปตามท

ว่าอิฐใหญ่ไคขนาดชนิกน

เผาสุกก็อัยหรือจะชอเขา

ถนนข้าสร้างไว้ฟากข้างโน้น
วัดประโคนหลังแพนั้นแน่เจ้า
ทำบุญด้วยกันเถิดพี่น้องเรา
เราจะเอาราคาฆ่าเท่าไร

มอญบอกราคาพอสมควร
ทำกระบวนว่าพออุษณาสัย
ทำบุญด้วยกันบ้างเถิดเพื่อนไรว
แต่พอให้พระสงฆ์เดินสบาย
ต่อราคากันแล้วกลางเรือ
เจ้ามอญเช็ดดอยเรือรบไปง่ายง่าย
ครั้นถึงใกล้ท่าวัดทิแพราย
กล่าวอวยบอกรมอญเข้าจอเรือ
จนซอผาวาทานจะทำบุญ
เจ้าประคณนกระไรศรัทธาเหลือ
แต่ว่าท่านจะใคร่ทให้รับ
ขอยมเรือไปหน่อยประเดี๋ยวไ้

จะใคร่ให้ท่านคงสองอย่าง
 จะเอาหน้าหรือบางหาญไม่
 เวื่อชู้ฉนั้นแน้นไม่สิ้นไร
 ฉนั้นจะไปคบเคียวจะกลับมา
 ชาวแพช้อสังเกตุว่าจริงจริง
 จึ่งเรียกชื่อหญิงให้หีบผ้า
 แล้วใช้ให้ไปพวยเอาเรือมา
 ก็บอกว่าเอาเรือนั้นไป
 เจ้าคนร้ายลงเรือเลี้ยวหลังแพ
 เห็นแลแล้วก็พวยขยมิใหญ่
 ข้างชาวแพคอยคอยเห็นเข้าไป
 ก็ตกใจได้ก็คิดขันทนท
 ถ้ามเรื่อชู้ว่าคนนั้นเขาไปไหน
 เขาชนไปบนเมือกิน
 ข้าเห็นอยนงฝนหลงอยู่ข้างนี้
 ไม่รู้ที่ว่าไปข้างไหนเลย

ขานกว่าเจ้ามอญรู้จักกัน
คิดไม่ทันจึงให้ไปเฉยเฉย

จะทำอะไรเล่าเจ้ามอญเอ๋ย
มันหนเลยไปแล้วออกเรา

เจ้ามอญถอยเรือออกโคลงเคลง

ชาวแพว่าเองจะไปไหนเล่า

เจ้าว่าทำไมกับเรือเรา

ใครไปเอาอะไรของท่านมา ฯ

๑๓ เจ้าคนหนึ่งทำดีเป็นทนาย

ได้กนงหวนงท่ายพายเรือช้า

เข้าแพแขกถอยลงเขาพตจา

ว่าแม่ชาผาคิมมาต

ว่าคุณตาบ้านโน้นท่านไ้มา

ให้ช่อผาเนอติสกลัก

ทำแลแลแก่ถนบเงินต

ให้พอกรรทเขาเสียใหม่

ทำพิกาวาผ่านคันทนา
 แต่คุณตาท่านยังหาเห็นไม่
 ราคาผ้าของท่านสักเท่าไร
 ข้าไปบอกแล้วจะกลับมา
 นางสาวแพว่าผ้าชิ้นนี้
 ไม่มีที่ไหนคอกันท่านชา
 จะซื้อหาหรือจะบอกซึ่งราคา
 นางแม่ค้าผ่านต่อหัวรอคน
 แต่พอลงราคาว่าจะซื้อ
 แล้วกลับถอยลงเงินทขยบ
 ขยบตัวลงเรือดวยเร็วพลน
 ถ้าคิดนไปแล้วจะกลับมา
 พายไปหน่อยหนึ่งพอกลับกลบคน
 เอาถุงใส่ลูกขนมาวางว่า
 เอานไว้เถิดนะแม่เอาผ้ามา
 จะไปให้คุณตาทำให้เต็มใจ

นางสาวแพ่งผาให้ส่น

มีคนไปหายหาเห็นไม่

คอยแลแลแก้งคข้างใน

กตกใจวากนเสยกล

ซอหนกมกลเสยควยคนคก

มันช่างปคนกระไรอ้ายหน้าชน

อ้ายชาติชาข้างมาทั้งสามคน

แต่ละลวนท่าพิศมา ๆ

๑ อ้ายคนหนงยกยายอบายกล

เห็นสองคนชาวเหนือเ็นมาหน้า

เข้าพดผลล่อลวงเป็นมารยา

ว่าท่านมาแต่ไหนทงสองนาย

เจ้าสองคนบอกว่ามาแต่เหนือ

มันกตามถึงเรือและของขาย

แล้วกพคต่างตามแบบคาย

กล่าวอบายให้สนทเป็นมิตรกัน

ว่าข้าเคยขึ้นไปอยู่อัครา
 เทยวคาศายสนค้ายทนน
 กษอผกไมตรีเป็นเพื่อนกัน
 ไม่ช้าพลนจะขึ้นไปเยี่ยมเยือน
 ทำบ้านจนลงทตรงไหน
 ข้าจะไปถามหาจะเล่นเยือน
 อยากจะใครรู้แห่งตำแหน่งเรือน
 สักสองเดือนเพื่อนเราจะพบกัน
 พอถึงวันต้นตะพานวัดสระเกศ
 กักอเหตุเกิดโง่งนทนน
 จึงว่าเพื่อนหยดก่อนอย่าช้าพลน
 เราชวนกันกินขนมให้สบาย
 ข้าส่งเงินเขาออกคคมอมา
 กินนยาเถิดหรือชอชง่ายง่าย
 จึงพากันเขานางทั้งสามนาย
 ว่าแม่ยายฉันจะชอชนมจิ้น

ท่านจะขอทำไร่นาข้าพ้อ
 ฉันจะชอกกว่าจะพอกนทางสน
 ทั้งสามนายก็แกไขยายชนมกิน
 ยายแสนลนมนกแลตตะวัน
 ว่าเวลากพอควรจวนจะเพล
 ออชต่นของเจ้าเงาะบุทน
 จะเอาไปถวายให้ท่านฉัน
 เห็นจะทนคอกกระมังท่านยายชา
 ตตะวันจะทนอยู่ดยพ้อ
 เจ้าจะเอากเหียงงบอกชา
 สกเฟื่องหนึ่งเถดนะเมื่อย่าให้ชา
 หยิบไต่มาใส่ไปเห็นจะก
 ยายศรทราพาชอคคิไม่ทน
 จึงเรียกกันว่าเอาไต่ชอกมาน
 ช่วยจกแจ่งแต่งใส่ให้เขาที่
 เห็นพอแลวกสงให้ทนใด

เจ้าตัวก็ไต่ไต่ก็ออกมา
 ก็บอกว่าก๊ากไม่ใกล้ไกล
 ถวายแล้วก็จะกลับมาขี้ใจ
 เจ้ากินไปพลางเถิดนะเพื่อนเรา
 ว่าพลางทางก็แลศตรวิน
 เอ๊ะไม่ทันคอกกระมังนะพ่อเจ้า
 จึ่งยกไต่ไต่เถินเกาะมาเยาะเย้า
 ก็ข้ามเข้าในวัดลี้แล้งไป
 เจ้าชาวเหนือเขยื้อนควงสองคน
 ไม่รู้แห่งรู้หนว่าไปไหน
 กินแล้วนั่งแลแลเห็นนานไป
 ก็จูงใจว่าข้าจะขอลา
 ยายก็ว่าเจ้านจะไปไหน
 ข้าจะไปฝากข้างโน้นริมป่าช้า
 จะไปไหนเพื่อนกันยังไม่มา
 หยกอยู่ทำกันก่อนอย่าเพ่อไป

ไม่รู้จัก^๑รู้^๒จ^๓นะแม่^๔เถา^๕

ท้าว^๖ชา^๗เจ้า^๘ชาว^๙เหนือ^{๑๐}ไม่รู้^{๑๑}ไ^{๑๒}ไ^{๑๓}

ไม่รู้^{๑๔}จัก^{๑๕}แห่ง^{๑๖}หน^{๑๗}คำ^{๑๘}บ^{๑๙}ล^{๒๐}ไ^{๒๑}ค

ส^{๒๒}บ^{๒๓}ถ^{๒๔}ไ^{๒๕}ค^{๒๖}ร^{๒๗}ง^{๒๘}เจ^{๒๙}ย^{๓๐}ว^{๓๑}ท^{๓๒}เค^{๓๓}ย^{๓๔}ว^{๓๕}ชา^{๓๖}

ชา^{๓๗}จะ^{๓๘}เ^{๓๙}า^{๔๐}ส^{๔๑}บ^{๔๒}ถ^{๔๓}ไป^{๔๔}ข้าง^{๔๕}ไ^{๔๖}น

ไป^{๔๗}เ^{๔๘}า^{๔๙}ไ^{๕๐}ค^{๕๑}ะ^{๕๒}มา^{๕๓}ให้^{๕๔}ชา^{๕๕}เ^{๕๖}ก^{๕๗}เ^{๕๘}ชา^{๕๙}

เร^{๖๐}า^{๖๑}จะ^{๖๒}บ^{๖๓}อ^{๖๔}ก^{๖๕}ร^{๖๖}ง^{๖๗}ร^{๖๘}ง^{๖๙}ช^{๗๐}ง^{๗๑}ว^{๗๒}า^{๗๓}ค^{๗๔}

ชา^{๗๕}ซ^{๗๖}อ^{๗๗}มา^{๗๘}ส^{๗๙}ย^{๘๐}ช^{๘๑}า^{๘๒}ท^{๘๓}น^{๘๔}า^{๘๕}ค^{๘๖}ไ^{๘๗}ห^{๘๘}ญ^{๘๙}

เจ้า^{๙๐}ชาว^{๙๑}เหนือ^{๙๒}เ^{๙๓}ล^{๙๔}อ^{๙๕}ค^{๙๖}ค^{๙๗}ท^{๙๘}ง^{๙๙}เ^{๑๐๐}ล^{๑๐๑}อ^{๑๐๒}ค^{๑๐๓}น^{๑๐๔}

ท^{๑๐๕}ว^{๑๐๖}ย^{๑๐๗}เ^{๑๐๘}ล^{๑๐๙}ย^{๑๑๐}ท^{๑๑๑}ค^{๑๑๒}น^{๑๑๓}แ^{๑๑๔}ก^{๑๑๕}น^{๑๑๖}ท^{๑๑๗}เ^{๑๑๘}ม^{๑๑๙}อ^{๑๒๐}ง^{๑๒๑}ไ^{๑๒๒}ค

ไป^{๑๒๓}เ^{๑๒๔}า^{๑๒๕}เ^{๑๒๖}จ^{๑๒๗}น^{๑๒๘}มา^{๑๒๙}ให้^{๑๓๐}เ^{๑๓๑}า^{๑๓๒}เ^{๑๓๓}ก^{๑๓๔}เ^{๑๓๕}ห^{๑๓๖}ว^{๑๓๗}

ส^{๑๓๘}่ว^{๑๓๙}น^{๑๔๐}เ^{๑๔๑}อ^{๑๔๒}น^{๑๔๓}ไป^{๑๔๔}ไ^{๑๔๕}ค^{๑๔๖}เ^{๑๔๗}จ^{๑๔๘}น^{๑๔๙}มา^{๑๕๐}ท^{๑๕๑}น^{๑๕๒}ท^{๑๕๓}

ว^{๑๕๔}า^{๑๕๕}ท^{๑๕๖}น^{๑๕๗}ห^{๑๕๘}ล^{๑๕๙}ง^{๑๖๐}ให้^{๑๖๑}ห^{๑๖๒}น^{๑๖๓}ก^{๑๖๔}ห^{๑๖๕}น^{๑๖๖}

น^{๑๖๗}ค^{๑๖๘}ะ^{๑๖๙}เ^{๑๗๐}แม่^{๑๗๑}เ^{๑๗๒}า^{๑๗๓}เ^{๑๗๔}า^{๑๗๕}เ^{๑๗๖}จ^{๑๗๗}น^{๑๗๘}ต^{๑๗๙}ร^{๑๘๐}

แต่^{๑๘๑}เ^{๑๘๒}ก^{๑๘๓}เ^{๑๘๔}ด^{๑๘๕}มา^{๑๘๖}ไ^{๑๘๗}เ^{๑๘๘}ค^{๑๘๙}ย^{๑๙๐}เ^{๑๙๑}เห็น^{๑๙๒}อ^{๑๙๓}้าย^{๑๙๔}เ^{๑๙๕}จ^{๑๙๖}เ^{๑๙๗}น^{๑๙๘}ค^{๑๙๙}น^{๒๐๐} ฯ

๑ ชายคนหนึ่งกินปลิ้นกระปึก
 มันก็เกิดเหวหาอยู่เสือกสน
 ได้กระทอผ้าขาวเห็นชอบกล
 ก็ข้ามคนเขาตายสละพามา
 พบเรือพระจอกจวนจะใกล้ไป
 ก็นั่งไหว้ถามว่าทรมัก
 ถามถึงจะไปทางไหน
 แล้วบอกว่าจะเดินสารเจ้าคุณไป
 เขากระทอแอบวางข้างประทน
 ว่าเป็นบุญของกินเดินสารได้
 เจ้าคุณเรานะจะไปเวลาไร
 คุณก็ใจเหมือนไต่ลมณามา
 การงานนี้กระไรสกลใจเหลือ
 ปลิ้นขาวปลิ้นเกลือกเจ้าคุณหา
 เงินฉันสามสัปดาห์เอาติดมา
 จะซื้อผ้าไปฝากเจ้าลูกชาย

นายเรยกเอาคำอุทิศให้กลก

ภพอหมกสนทนทางชอจ่าย

ยมปรจบสภยาทชอผาฉาย

เอาไปฝากกลกชายพอชื่นใจ

พอให้เงินมณกลามาทนท

ว่ารานทตรงนหาชาไม่

ส่วนพระสงฆ์คอยคอยเห็นชาไป

กว่านอย่างไรมันไม่มา

ชกกระทอมาคไม่มค

แต่ลวนผาของผทป่าชา

อ้ายชอชอกระทอบคตา

กคคควาคนคคมาเขาเคอน

๑๖ อ้ายคนหนงชอชอต่อประสม

ช่างแต่งลมนกระไรไม่มเหมือน

เคินตรงชนกฏไม่แซเชอน

คเหมือนคนอย่างคันทเคยมมา

คลานเข้าไปกราบลงให้ชิตชิต

ทำสนิทแนบชิดแล้วจึงว่า

เจ้าคุณแปลกคนหรือฉันซอมมา

แต่ขอขมาโทษสามที

ฉันไปอยู่เหนือนานหนักหนา

พลงมาขางอกเมือคราวนี้

คิดถึงเจ้าคุณน้อมท

พอลงนถนุกตรงมา

ขาราลกไม่ไ้โดยน้เจ้า

ลกคิษยเวาสิมากเป็นหลายหน้า

ตจนไ้ดนาผงขผงมา

แต่ทว่าไ้ระพานนนี้ไม่มี

จะขอยืมเอาไ้ระไนนไป

พอเณรใหญ่หีบขนนนมาน

พอลงไปคว่ยกนกับขนนที

เวอจอกทีระพานไม่ไ้กลไ้เกล

๓๓

ครนลงมาถึงตนตนะพาน

ก็บอกว่าคิดนพวงศได้

ยาขหรือไคมาเป็นไหนไหน

จะเอาไปสักคัลมก็จะดี

พอเณรไปรักไปเอาคัลมมา

ตรงชนนให้เอาไว้น

เจ้าเณรใหญ่สั่งชนให้ทนที่

กว้างรีบไปกัณฑ์พลัน

หมายใจว่าจะไต่ขหรือเห็นอ

กัณฑ์ลงเซออายคนชย

มันกัณฑ์ไปเสียด้วยเร็วพลัน

ทกลงนเณรใหญ่ก็ลงมา

เที่ยวไถถามตามเรือกไม่เห็น

เซธำเซญกัณฑ์แล้วโอชชา

กัณฑ์รายเที่ยวคนทงวคควา

เจ้าชองโตะเขามาทั้งออกพลัน

วันนั้เฑพยอ้ายชช่า

มันช่างโผนเจ้าคุณนชนชน

ทงเณรคอยบหริไคครน

ช่วยชนชนล้งให้อายคเคเค

ท่านผู้ใหญ่กว่าอายว่าวุ่นวาย

มันน่าอายเขาจริงประสกเคีย

เขาจะว่าไปมีช่างโลกกระไรเลย

เหมือนไม่เคยพบคนทำกลยอ

นึกว่าเราทำบุญเกิดพระสก

อ้ายโกหกมันช่างคึกมาชฉอ

ถ้าตามตัวมาไ้จะใส่พอ

จะคักขเสียบให้ลอมมอเรา ฯ

๑ อ้ายคนหนังกคคคกขญพระ

เทยวเระกะกำเงินขยบเขย่ำ

เห็นกฎเฑกนอยนงชมเซา

จึงทรงเข้าไปไ้ลักให้ก

แล้วถามว่าเจ้าคุณไปข้างไหน
 จะเอาเงินมาให้พอหน
 เจ้าเต็กน้อยว่าคุณเจ้าท่านไม่อยู่
 ช่วยเอนตไปนิมนตรท่านมาที่
 นิมนตรบั้งกลไ้วชานาน
 ไม่ว่างการฟังโตมาในวนน
 ไปเลิกหนาข้าจะช่วยกฏ
 ข้าอยนแล้วทไหนใครจะมา
 เจ้าเต็กน้อยใจว่าจริงจริง
 ก็ลวงวิ่งไปบอกเหมือนคำว่า
 อายเจ้ากลกขณคนเอาผาตรา
 พระกมาถบนโตไกลกฏ
 มนกลองจากบนโตควยเร็วพลน
 พระถลนเขาจะจับมนวงหน
 พระควออิฐคิกตามร้องจับที่
 เขากวเขาไปรักสมัคคว

๓๖

พระผูกมกเมยงนตลอคหลัง

ทงชาเขนกไมยงตลอคหว

หนงถลกฟกซำไปทงคว

อายนมวซางจะเกยงเจบพอ

คองหนงพระจำวตสังคย

มนกรซนไปหาพคจายอ

ทาทคยสนทสนมพอ

แล้วทารอที่จะคลานเข้าหาคร

ชวนเข้าหองนอนเล่นแลเห็นผา

แล้วหลบตาทำนงหายใจ

เจ้าแตกคควาศยสนทคร

ก็ออกอย่นอกซ่านล้ำาญใจ

มนลกผาคาคเื้อเข้าเรวพลน

เขาผาพนผกแผลแก่งสย

แล้วออกมาร้องว่าจะลาไป

เวลาไหนท่านจะคืนมา

๓๗

ล^๕ง^๕ก^๕ฏ^๕ร^๕บ^๕ร^๕ค^๕ไ^๕ม^๕ว^๕ร^๕อ^๕
อ^๕ย^๕น^๕ค^๕อ^๕ค^๕ย^๕ล^๕ก^๕ม^๕า^๕ห^๕น^๕ก^๕ห^๕น^๕า^๕
เจ^๕า^๕เ^๕ก^๕เร^๕า^๕เล^๕า^๕ไ^๕ว^๕เ^๕น^๕ร^๕า^๕ค^๕า^๕
อ^๕ย^๕า^๕ค^๕บ^๕ค^๕า^๕ค^๕น^๕ช^๕น^๕ก^๕ฏ^๕ ๖

๑๘ เจ^๕า^๕ล^๕ำ^๕น^๕ว^๕น^๕ท^๕ำ^๕ก^๕ล^๕เ^๕น^๕แ^๕ย^๕ค^๕า^๕ย^๕
ก^๕ล^๕ำ^๕ว^๕อ^๕บ^๕า^๕ย^๕ห^๕ล^๕อ^๕ก^๕ล^๕ว^๕ง^๕ไ^๕ป^๕ต^๕ำ^๕ม^๕ท^๕
เ^๕อ^๕ำ^๕ง^๕า^๕เ^๕ะ^๕ห^๕อ^๕ไ^๕ส^๕เ^๕น^๕ล^๕ำ^๕ล^๕
ว^๕า^๕พ^๕ร^๕ะ^๕น^๕เ^๕า^๕ฝ^๕ำ^๕ก^๕ิ^๕ฉ^๕น^๕ม^๕า^๕
เจ^๕า^๕ข^๕อง^๕เ^๕า^๕ข^๕ิ^๕ต^๕เ^๕า^๕เ^๕า^๕จะ^๕ข^๕า^๕ย^๕
จะ^๕เ^๕า^๕เ^๕น^๕ไ^๕ป^๕ใ^๕ห^๕น^๕าย^๕ท^๕ิ^๕ค^๕น^๕ท^๕ำ^๕
พ^๕ร^๕ะ^๕ห^๕ล^๕ง^๕เ^๕อ^๕ข^๕อ^๕เ^๕ก^๕บ^๕ไ^๕ว^๕ข^๕า^๕
ท^๕ว^๕ย^๕เ^๕ต^๕น^๕า^๕ห^๕ล^๕ง^๕ข^๕อ^๕จ^๕เ^๕ย^๕ก^๕าร^๕
บ^๕ำ^๕ง^๕ก^๕เ^๕ย^๕ว^๕ห^๕ม^๕ม^๕า^๕อ^๕ค^๕ค^๕
แ^๕ล^๕ว^๕ฝ^๕ก^๕ร^๕ท^๕ถ^๕ก^๕เ^๕ล^๕ย^๕ว^๕เ^๕ก^๕ย^๕ว^๕ป^๕ระ^๕ส^๕ำ^๕น^๕
บ^๕ำ^๕ง^๕ก^๕เ^๕อ^๕า^๕ห^๕ิ^๕น^๕ฝ^๕ำ^๕ค^๕ิ^๕ล^๕า^๕ต^๕ำ^๕น^๕
ม^๕ำ^๕ท^๕ำ^๕เ^๕ย^๕ม^๕ล^๕ั^๕ฐ^๕ำ^๕น^๕เ^๕น^๕เ^๕ค^๕ร^๕อ^๕ง^๕ร^๕ำ^๕ง^๕

ลางทีเฝ้าเขยวงมาทำคค
 แล้วกล่าวปักษ์ภัยเป็นหลายอย่าง
 อันโกหกแยกกายเป็นหลายทาง
 ถูบ่างแล้วจึงพนาจากกลมน
 ถาหลงจนแล้วกลืนเพราะคำคน
 ถาหลงกลแล้วกลืนเป็นแม่นมั่น
 เรากล่าวกลอนสอนใจไว้ทอน
 แต่ชวนกันไปทวนข้อแต่พอม
 อันคนเราเจ้าเล่ห์มีสติแสน
 ถามนแนกแล้วกลองภตผ
 ทงลวงล่อหลอหลอทำกล
 เห็นสติททจะหยงนาใจคน
 ถิ่นกปราชญ์ทลลากลเฉลยวคค
 กทวงจิตค ไม่ไคเห็นหน
 แต่ว่าคทระวงระไวคณ
 จึงคอยพนคนหลอกลทชอกชอน

๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

อันสั่วในแดนดินสิ้นทุกตัว
 ถาลกแล้วศิ่วไม่เพิกเฉย
 แต่ลกรักมันไม่เห็นเลย
 จงเพิกเฉยลมหิตที่เลียงมา
 หนึ่งคำสอนพ่อแม่ที่แท้เที่ยง
 มันหลกเลียงเสียไม่เอาแต่สักท่า
 ถึงคำครุสสอนที่หลังมา
 เจริญใหญ่อยู่กว่าคำที่เยว
 เวียนวิชาความรู้แต่สิ่งเดียว
 คิซอเนกยวสการนไหนไหน
 ลางที่คยตักนเพราะหมองใจ
 หนักอื้อใหญ่เกิดการกลิลาม
 ลางที่เทยวเกยวกันเป็นสวาท
 พยาบาทตักนจนเกิดหาม
 ต้องร้องพองหมองทั่วทั้งอาราม
 ก็เพราะความวิปริตเล่นผิดคน ฯ

๑๕ ยังกเหล้าเจ้าหัวไม้ใจทมิฬ

เที่ยวชอกชอนนอนกินทกแห่งหน

ดูแต่การงานสนุกทุกตำบล

ทำให้คนเขาระอาด้วยกลามือ

คุมพวกเพื่อนกินเหล้าแล้วเที่ยวมา

ทำเร่ร่ำค้าไปด้วยใจดี

เห็นคนเปรี้ยวเที่ยวมาเข้าขมอ

จรวบหรือเราจะลองให้คิด

กลางที่เรียงเคียงเข้ากระตบให้ล

แล้วร้องว่าอย่างไรที่ไหน

ทำพาไลที่จะต่อยประเทะ

ข้างคนก็คนก็เยวก็จ

แก่งกระทำให้เขาลอผลมอพาล

ให้ข้านกลวเกรงจนไหนไหน

ที่จะลี้จะไ้ลลสบายใจ

ที่จะไปจะได้ไปสบายตัว

เจ้ากลางคนชนเที่ยวในอาวาส
 ทำอานาจออมือให้ลือทั่ว
 เจ้าเพชรเล็กเติกใหญ่ก็เกรงกลัว
 ขอสฝากตัวเข้าเป็นน้องสนิทกัน
 ลอบไปหาทำเที่ยวให้เพิกเพลิน
 จนห่างเหินเล่าเรียนไม่ไผ่ฝน
 ลักเงินทองของใช้และเพชรพรรณ
 ให้เพื่อนมันซอขายจำนำยกิน
 ข้างครูชอถว่าลัทธิศิษย์ตรง
 มันปลงลอยคนเขาจนดิน
 มันลักเลียงพวกเพื่อนเป็นอาจิด
 ทงเหลาฝนกัญชาทุกหน้าไป
 เวลาค้ำกลางคนเที่ยวชนชุม
 เห็นคนชมแล้วเลียงไปเคียงใกล้
 เห็นคนเคียวเขลิยวกลเข้าเฝ้าไป
 เจ้าของไล่เพื่อนกนกนกนภาพ

ลางทีลมมิไ้และชวาม
 เทียวเร่อยู่กลางถนนที่คนทาง
 เห็นโคที่คพคนกินทาง
 เป็นโจรกลางบ้านเมืองจนเลื่องลือ
 ลางทีเลาเข้าปล้นค้าขายบ้าน
 แล้วเทียวผ่านหน้ไปไม่ขอ
 จบตัวใดก็ทไม่ยอมบมือ
 ก็บอกชอชคคนจนสิ้นกัน
 เหล่าทำรวใจไล่คนค้าขายบ้าน
 จบตัวมาถึงศาลแล้วจำน
 สังกกเขย่นไซ้ไปตกคนวน
 ก็เพราะมันทำเองไม่เกรงใคร
 จะร่ำเรื่องคนพาลสนทานคต
 เห็นไม่หมดสิ้นลงที่ตรงไหน
 เอาแต่พึงรู้เป็นครุไว้
 จะร่ำไปก็เปนพนขณญาณ

จงคเอาจางเเก้เจาลักคิย
 แล้วจงคเอดงคาคาสอนสาร

อย่าหลงกลคนชั่วสันดานพาล

จงทวิการตรองคเให้จงค

อนภิคามารคาอาจารยคร

ยอมเห็นร้จะสอนไวถนถ

จงอดส่าห้ประพฤคิ์ความค

ทชวหนเสียให้ไกลอย่าใกล้เลย

อนเบยณกณฐาสุราราย

เป็นเหตุให้ฉิบหายน่ะท่านเอ๋ย

คนคคทานไม่ชอบบารมณเลย

เพราะท่านเคยเห็นแล้วแต่หลังมา

แต่เสียทรพยบยบเพราะบอนเบย

จนขายลิกขายเมยเสียหนกหนา

เจายาฉนเลากกรกเต็มตำรา

เจากณฐาเลากเชอนไม่มค

๑ กัญชายาพนเปย นามะ

สิ่งใดที่
สืงใครเขา
อ้ายยู่ในเขา
ยบยบนปวรวอย

ขบหอย
บ่ชอย
เียงเแกเห็น

๑ กัญชาพาอกวเหง แร่งถอย
กนแก่วมากตคอย ตอสู
สับผนสนเลกนอย ขเลอก แลนา
เขยเลนหลงทอนว ยากแล่วแลเห็น ๗

๑ สวรรายฤทธิไหม ชักชัก
 ยานสนอสูดก ท่านแฮ
 กัญชาชาติเข้ชก โลกเณ แลนา
 กล้วยบ่อนเบยบะเบยพเพ๊ ปราชญ์ยอมยอมหน

๑ กัญชาพายากไต้ เพราะเซอะ
 ก็นเหล้าเมาหยาเยอะ ยากแท้
 เปียข่มหมกเงินเงอะ นิ่งวัง
 สืบผันสนทรพยเพ เพราะช่อแพงเงิน ฯ

๑ เล่นเบี้ยเสียทรพยไคร้ ใดก็ชื้อ
 ย่าผันสนทรพยริช ลักแซ
 กัญชานั่งตาปริบ ล้มเลอะ แลนา
 ก็นเหล้าเมาหมกแทะ ชาศเชื้อช่ายพาล ฯ

๑ เล่นเบี้ยเสียทรพยเค้น ช่นเคื่อง
 ก็นเหล้าเมามนเปลือง ทกมอ
 กัญชาชก่งเงอง โฉกเฉา
 สืบผันสนทรพยชอ อตเหิงย่นตายเอย ฯ

๑ เล่นเบี้ยเสียทรพยหอย ยบยับ
 สืบผันสนหมตทรพย เพราะช่อ
 กัญชาชกเชื่องหลบ หลกเลียง กาวแซ
 ก็นเหล้าเมาอิงออ อวกไอโวหาร ฯ

๑ เล่นเบี้ยเดี่ยวทรพยไคร่า ไคโกไซ

กินเหล้าเมาโมโห

ฮักแฮ

กัญชาเที่ยวโกโร

ซุ่มเซอะ แลนา

ผู้ ~ ~ ค ~ ~

แม่นแพแลเห็น ๆ

ผนวกตกชพเห็น

พิมพ์ โรงเรียนช่างพิมพ์ต่งเวช ถนนพระสุเมรุ
พระวิสิษฐพจนการ ผู้พิมพ์โฆษณา ๑๒-๗-๒๕